

Temnega čela, odločnega pogleda se zbirajo vaščani na cesti. Čakajo, ali bo treba za klanec, ali za zid. Vsakemu gori v srcu želja, da se maščuje, da brani s svojim življenjem svoje imetje in svojce. Nabere se trop mož, oboroženih z vsakovrstnim orožjem — kaj bo ta peščica zoper močno oborožene urne turške jezdece? — Po gorskem grebenu je pridivjal v šumi stanujoč kmet: »Blizajo se po cesti — velika četa jih je — valijo se naravnost na Knežak.«

»Pod klanec!« je velel Ravanski. »Bog bo z vami!« je blagoslovil može gospod Jeronim. Skoraj prazen je ostal Šilentabor, samo starec ne bogljen je stražil vrata. Mala četa mož Nerincev, Zagorcev in grajskih hlapcev je hitela pod knežki konfin. Knežani so se jim pridružili. A vsega skupaj jih ni bilo dvesto — Turkov morda na tisoče. Pod klanecem se stisne cesta med skalami. Turki so se bližali nevede, da se bližajo smrti. — Ravanski je razvrstil može tako, da so zajeli, skriti v grmovju, od obeh strani Turke. Nastal je strašen poboj. Čekana in bat sta lomila Turke, kriva sablja se je krhala, roke so upadale, pogum je izginil — predivji je bil napad teh kmetov, prevelik srd jim je švigal iz oči. Krepko je udrihal Urh: »Za Svečnico! Za Mihačkine otroke! Za Danine starše!« — Sekala sta Ravanski in njegov pisar. Težko bi bilo povedati, kdo je bil pogumnejši, gospoda ali kmetje, resnica je, da je bila tisti hip v njih ena sama velika duša, da jim je dala moč sveta jeza in žalost. Po ozkem klanecu mož pri možu... »Alah!« so klicali Turki in padali — ali tudi kristjanov se je zvrnil marsikateri z vzklikom: »Jezus!« — — —

Ni pozabila grozot tistih časov narodna duša, ne zemlja slovenska. Pravljica in povest, narodna pesem nam pripovedujejo o Turku. Otrok pokaže otroku: Tu so pobili naši Turka, tu so ga zapodili s čebelami iz Šilentabora, sem gor so bežali ljudje. V razvalinah leži Šilentabor, kašča Pivke. Ni ga razdejal človek, ampak strela neba. A še se najde v prsti porušenih stolpov sežgana pšenica, še stoji Sv. Martin. Pod njim gre železnica. Potnik pogleda iz hitečega hlapona navzgor in ne ve, da hiti mimo kosa žalostne slovenske zgodovine. Pozabil je zunanji svet turških nadlog. A ni pozabila narodova duša, ni pozabila zemlja slovenska. Miljačka in Mašun pripovedujeta, okajene stene podmolov in jam pričajo o plašnih korakih, ki so bežali tod, o solzah, ki so napojile kamnita tla. Vekajoče dete obmolkne, če mu zagrozi mati s Turkom — če prihaja iz daljine glas, da se bojuje kdo s Turkom, se razburi naš človek, vprašuje strahoma: »So zmagali naši?« — Kajti »naš«, prijatelj in brat, nam je vsakdo, ki se bori z našim zakletim sovražom, z narodom, ki je vžgal spomin svojih pohodov tako globoko v narodovo dušo, da se ne bo izbrisal nikdar!

Letna noč je. Tiho leže skalnate gore, tiho vasi in polja pod njimi. Jekne v gori... Zemlja se strese, meni, da se podi turško kopito na žitna polja. — Plešejo megle nad gorami: To so sence pobitih Turkov, ki si iščejo poti domov. Zajoče burja: To je jok deklet in žena, ki jih ženejo v turško sužnost. Zašumi v votlinah: To je odmev smrtnega krika kristjanov, ki so jih podavili Turki v jamah. Zemlja slovenska, nikdar več ti ne zapreti turški meč.

KRALJ.

Zložil M. O—a.

Ko bi jaz kralj bil na zlatem prestolu,
s čudesi Vzhoda obdan,
ko bi devet kraljestev pokrival
plašč moj, z demanti pretkan —;

pa bi odkod priskakljala do mene
— kakor iz raja skrivnost —
bosa in revna, nikomur poznana,
moja ubegla mladost:

Krono kraljevo potegnil bi z glave,
z rame bi vrgel škrlat,
prestol mamljivi bi pahnil od sebe:
O, jaz sem mlad! jaz sem mlad!...

Pa bi prijel jo za belo ročico,
mojo mladost — in v ples
bi se zavrtel in ukal in vriskal
gor do devetih nebes!

